

اخبار

علت کندی اجرای مسکن ملی

بانک هاجریمه می دهند؛ وام نه!

نظام بانکی از آغاز طرح مسکن ملی تاکنون فقط به ۳۰ درصد از تعهدات تسهیلاتی خود عمل کرده است. بانک ها حاضرند ۲۰ درصد جریمه ناشی از انجام ندادن تعهدات خود را بپردازند اما از پرداخت وام های ۱۲ تا ۲۰ ساله به متقاضیان خودداری می کنند. به گزارش ایسنا، شبکه بانکی همچون چهار سال گذشته نسبت به تکالیف خود در قبال قانون جهش تولید و تامین مسکن بی توجه است. طی حدود چهار سال گذشته می بایست دست کم ۱۴۰۰ همت تسهیلات با مدت بازپرداخت ۱۲ تا ۲۰ ساله به طرح نهضت ملی مسکن پرداخت می کردند اما آن چه عملا تا آذرماه سال گذشته پرداخت شده ۴۲۷ همت بوده است. گلايه های متقاضیان و سازندگان حاکی از آن است که بانک ها به بهانه های مختلف از پرداخت وام های مسکن ملی خودداری می کنند. از سوی دیگر بانک مرکزی تا آذرماه سال گذشته آمار مربوط به پرداخت وام های مسکن ملی را منتشر می کرد اما از آن زمان تاکنون انتشار این آمار متوقف شده است. شبکه بانکی کشور از ابتدای اجرای قانون جهش تولید مسکن تا پایان آبان ماه ۱۴۰۳، در مجموع ۴۲۷.۸ هزار میلیارد تومان تسهیلات در راستای ماده چهار قانون جهش تولید و تامین مسکن در بخش های مختلف از جمله، «تسهیلات ساخت خودمالکی»، «مشارکت در نهضت ملی مسکن»، «مسکن شهری»، «مسکن روستایی»، «ودیعہ مسکن» و «حوادث غیر مترقبه مرتبط با بخش مسکن» پرداخت کرده است. در سال اول اجرای قانون جهش تولید و تامین مسکن یعنی از شهریور ۱۴۰۰ تا شهریور ۱۴۰۱ بانک ها و موسسات مالی بایستی ۳۶۰ هزار میلیارد تومان تسهیلات به پروژه های نهضت ملی مسکن پرداخت می کردند، اما میزان پرداخت تسهیلات در مدت یاد شده ۱۸ هزار و ۴۰۰ میلیارد تومان یعنی فقط ۵.۱ درصد بوده است. در سال دوم نیز بانک ها باید ۴۵۸ هزار میلیارد تومان به بخش مسکن و پروژه های نهضت ملی مسکن تسهیلات پرداخت می کردند. در مجموع نظام بانکی در دو سال ابتدایی باید ۸۱۸ هزار میلیارد تومان تسهیلات پرداخت می کرد اما آن چه عملا پرداخت شد ۱۵۸ هزار میلیارد تومان بود. سیستم بانکی در سال سوم باید ۶۰۰ همت به طرح مسکن ملی تزریق می کرد و کل رقم پرداختی طی سه سال باید حدود ۱۴۰۰ همت می شد اما تا آبان ۱۴۰۳ طبق گزارشی که بانک مرکزی منتشر کرد شبکه بانکی کشور از ابتدای اجرای قانون جهش تولید و تامین مسکن در مجموع ۴۲۷ هزار میلیارد تومان تسهیلات به بخش های مختلف طرح نهضت ملی مسکن پرداخت کرد که فقط ۳۰ درصد از کل تعهدات را شامل می شود. مطابق آمار بانک مرکزی، در بازه زمانی مهر ۱۴۰۰ تا مهر ۱۴۰۳ «بانک مسکن در مجموع با پرداخت ۱۷.۲ هزار میلیارد تومان، «بانک ملت با پرداخت ۲۸.۲ هزار میلیارد تومان»، «بانک ملی ایران با پرداخت ۳۳.۱ هزار میلیارد تومان»، «بانک سپه با پرداخت ۲۰.۸ هزار میلیارد تومان» و «بانک صادرات ایران با پرداخت ۱۸.۷ هزار میلیارد تومان»، در جایگاه های اول تا پنجم پرداخت تسهیلات در بخش های مختلف مربوط به قانون جهش تولید و تامین مسکن قرار دارند. تاکنون ۵۵۹ هزار واحد مسکن ملی به مرحله ساخت رسیده که بخش عمده منابع این طرح توسط متقاضیان تامین شده است. طبق آخرین گزارشی که معاونت مسکن وزارت راه و شهرسازی اعلام کرد برای تعداد یک میلیون و ۳۲ هزار واحد پروژه تعریف شده، ۵۵۹ هزار واحد آغاز شده که ۴۶۰ هزار واحد در مرحله اتمام فونداسیون و ۶۱ هزار واحد در مرحله اتمام نازک کاری است. با این حال از ۲۶ بانک که متعهد به پرداخت تسهیلات مشارکت نهضت ملی مسکن بودند عملکرد ۱۴ بانک صفر بوده است. ۱۷ بانک نیز هیچ نوع تسهیلات ساخت مسکن روستایی پرداخت نکردند. از بین ۲۶ بانکی که در پرداخت وام های مسکن ملی تکلیف قانونی دارند ۲۵ بانک هیچ نوع گزارشی از عملکرد خود به رسانه ها ارایه نمی کنند. تنها بانک مسکن است که هزار گاهی آمار این بخش را منتشر می کند که مطابق آخرین آمار از ابتدای اجرای طرح نهضت ملی مسکن تاکنون، قرارداد ساخت ۲۸۰ هزار و ۵۵۵ واحد مسکونی به ارزش ۱۷۷ هزار و ۲۳۰ میلیارد تومان در بانک مسکن منعقد شده است. بخالی دادن شبکه بانکی از پرداخت تسهیلات مسکن ملی باعث شده تا از ۸۰۰ هزار متقاضی مونر که آورده خود را واریز کرده اند فقط تسهیلات حدود ۴۰۰ هزار نفر منعقد شود. بنابراین پروژه ها عمدتا دچار کندی یا توقف شده است. اگر بانک ها از پرداخت تسهیلات مسکن ملی خودداری کنند مطابق قانون باید ۲۰ درصد از رقم تکلیف خود را به عنوان جریمه بپردازند. بر اساس تبصره ۵ ماده ۴ قانون جهش تولید مسکن، چنانچه هر بانکی به تعهدات خود در این طرح عمل نکند ۲۰ درصد تعهدات انجام نشده مشمول مالیات می شود. دیوان محاسبات گزارش داده که در سال اول اجرای قانون فقط ۱۱ بانک به تعهداتشان عمل کردند و ۱۴ بانک عمل نکردند. سازمان امور مالیاتی نیز این بانک ها را برای عدم اجرای قانون در سال اول ۸۰ هزار میلیارد جریمه کرد. اما آن طور که ابراهیم نجفی، نایب رئیس کمیسیون عمران مجلس اعلام کرد که متأسفانه بانک ها حاضرند جریمه را بپردازند ولی وام ندهند!

بازار سرمایه

ادامه ریزش در تالار شیشه ای

شاخص کل بورس در پایان معاملات چهارشنبه با افت ۵۸ هزار و ۸۷۴ واحدی به سه میلیون و ۱۰۸ هزار واحد رسید. در پایان معاملات چهارشنبه شاخص کل هم وزن ۹۲۴۱ واحد افت کرد و در سطح ۹۵۴ هزار و ۸۶۹ واحد قرار گرفت. شاخص کل فرابورس نیز امروز با روند منفی همراه شد و با افت ۲۹۲ واحدی به رقم ۲۷ هزار و ۶۲۱ واحد رسید. همچنین ۶۱۰ هزار و ۸۰۸ هزار معامله به ارزش ۱۶۹ هزار و ۴۷۷ میلیارد ریال انجام شد و حجم معاملات به ۳۹ میلیارد و ۸۲۴ میلیون برگه اوراق بهادار رسید. هفت نماد تاثیرگذار بر شاخص کل بورس امروز فارس، قمی، فولاد، وپملت، نوری، شستا و پارسان بودند.

آرمان ملی – صدیقه بهزادپور: صندوق توسعه ملی که روزگاری قرار بود پشتوانه نسل های آینده باشد، حالا خود به یکی از بزرگ ترین دغدغه های اقتصادی کشور بدل شده است. بررسی ها نشان می دهد بخش اعظم منابع این صندوق در سال های اخیر خرج شده و تنها بخش کوچکی از آن باقی مانده؛ آن هم در شرایطی که کشور با تحریم، کسری بودجه مزمن و بحران های اقتصادی پیاپی مواجه است. برداشت های بی ضابطه، بدهی های دولتی، و نبود شفافیت در تخصیص منابع، صندوق را از فلسفه اولیه آن، یعنی توسعه بلندمدت و ذخیره برای روز مبادا دور کرده است. کارشناسان در این باره معتقدند؛ برداشت از ذخایر این صندوق و بدهی سنگین دولت به این صندوق که فرصتی برای آیندگان تلقی می شود، حکایت از بحران و نوسانات شدید اقتصادی دارد که تهدیدی جدی برای ثبات اقتصادی تلقی می شود. به گزارش «آرمان ملی»، در پنجمین نشست سالانه صندوق توسعه ملی، آمارها نشان می دهد که از مجموع ۱۸۹ میلیارد دلار منابع ورودی به این صندوق، ۱۰۳ میلیارد دلار آن توسط دولت برداشت شده است. این موضوع به وضوح نشان دهنده سلطه دولت بر صندوق و مصرف ۵۴/۵ درصد از منابع آن است، که به نوعی کارکرد اصلی صندوق در قطع دست دولت از منابع بین نسلی را تحت تأثیر قرار داده است. در شرایطی که زیرساخت های کشور، به ویژه در بخش انرژی، با فرسودگی و استهلاک مواجه هستند، اهمیت این موضوع دوچندان می شود، در حالی که سازمان های دولتی به دنبال ارائه طرح هایی برای رفع ناترازی انرژی با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی هستند. علی حریت پرور کارشناس اقتصادی در این باره گفت: یکی از چالش های جدی که دولت ها با آن مواجه هستند، بدهی های سنگین به صندوق های توسعه ملی است. این بدهی ها معمولاً به دلیل کاهش درآمد های ارزی ناشی از افت قیمت نفت، کاهش صادرات و نوسانات اقتصادی ایجاد می شوند. وقتی دولت به این صندوق ها بدهکار می شود، هشداری جدی برای ثبات اقتصادی کشور باشد. او درباره دلیل ایجاد این چالش گفت: دسترسی نداشتن دولت به منابع ارزی کافی و سرمایه گذاری های لازم می تواند منجر به کاهش توانایی دولت در اجرای پروژه های توسعه ای و تأمین نیازهای اساسی جامعه شود. در این راستا، این وضعیت می تواند به افزایش نوسانات اقتصادی و بی ثباتی در بازارها منجر شود، قطعاً مدیریت صحیح و بهینه منابع صندوق ذخیره ارزی و کاهش بدهی های دولت به این صندوق ها از اهمیت بالایی برخوردار است تا از بروز بحران های اقتصادی جلوگیری شود.

خروج از فلسفه تشکیل صندوق

راه اندازی صندوق ذخیره ارزی، که بعدها به «صندوق

توسعه ملی» تغییر نام داد، یکی از امیدهای نظام اقتصادی ایران برای روزهای سخت به حساب می آمد، تا با ذخیره بخشی از درآمدهای نفتی و بازتوزیع آن برای نسل های آینده، محلی از اطمینان و ... را ایجاد کند، ولی در حال حاضر، بررسی آمارهای رسمی و غیررسمی و همچنین اظهارات برخی از مسئولان در نشست اخیر، حکایت از خالی شدن تدریجی این صندوق و تهدید جدی ظرفیت آن برای مدیریت بحران های اقتصادی آینده دارد. این کارشناس اضافه دارد: بر اساس آمار منتشر شده تا ابتدای سال ۱۴۰۴، مجموع منابع ورودی به صندوق از محل درآمدهای نفتی، برگشت اصل تسهیلات و سودان ها، رقمی معادل ۱۸۹ میلیارد دلار بوده است، اما آنچه نگران کننده است، نه فقط رقم ورودی ها، بلکه حجم عظیم برداشت ها و تعهدات باقی مانده از سوی دولت هاست که در نهایت موجودی قابل اتکا را به ۲۲/۵ میلیارد دلار کاهش داده است. در شرایطی که طبق همین داده ها، بیش از ۱۵۸ میلیارد دلار از منابع صندوق طی سال های اخیر برداشت شده است، آماری که بیانگر این است که؛ صندوق نه تنها به وظیفه ای بین نسلی خود عمل نکرده، بلکه به ابزاری برای جبران کسری بودجه، مقابله با نوسانات ارزی و حتی تأمین هزینه های جاری دولت ها تبدیل شده است.

ذخیره سازی یا خرج اضطراری

حریت پرور اضافه کرد: طرح راه اندازی صندوق توسعه ملی در ایران از الگوی صندوق های ثروت ملی در کشورهای نفت خیز، همچون نروژ، الهام گرفته شد؛ با هدف تبدیل درآمدهای زودگذر نفتی به سرمایه های پایدار برای آینده. قرار بود صندوق، یک نهاد مستقل و مقاوم در برابر نوسانات سیاسی باشد. ولی آنچه که در حال حاضر مشاهده می شود این است که؛ این صندوق به حسابی در دسترس برای جبران کسری های بی پایان بودجه ای به محلی برای مصارف حاکمیتی گرفته تا کمک به شرکت های خصوصی و تزریق به بازار را برای کنترل نرخ دلار تبدیل شده است. برای اثبات این ادعا کافی است نگاهی به جدول وضعیت منابع صندوق تا ابتدای ۱۴۰۴ داشته باشیم که بیانگر این است که؛ مجموع برداشت ها از صندوق رقمی برابر با ۱۵۸/۳ میلیارد دلار بوده است؛ یعنی بیش از ۸۲ درصد از کل منابع ورودی است.

بزرگ ترین بدهکار صندوق

این کارشناس توضیح داد: هرچند صندوق توسعه ملی باید از دخل و خرج های بودجه ای کشور مستقل باشد، اما تجربه نشان داده که در عمل، نه تنها از استقلال خبری نیست، بلکه دولت در سال های مختلف به بزرگ ترین بدهکار این صندوق بدل شده است تا جایی که در جلسات غیررسمی کارشناسان اقتصادی، به صراحت عنوان شده که دولت بدهی عظیمی به صندوق دارد که در اسناد رسمی

نیز ثبت نشده است، قطعاً بسیاری از برداشت ها به صورت تعهدی، قرضی یا دستوری انجام شده و بازپرداخت آنها در ابهام قرار دارد که در نهایت این وضعیت، صندوق را از نقش یک ذخیره گاه مطمئن، به نهادی بدهکار و شکننده تبدیل کرده است. او ادامه داد: در حال حاضر هیچ منبع مشخص و اثبات داخلی یا خارجی نیز برای جبران این کسری وجود ندارد، نه سرمایه گذاری های بین المللی گسترده، نه درآمدهای پایدار غیرنفتی، و نه حتی مسیرهای جذب سرمایه خارجی در دسترس است که به معنای آن است که صندوق اکنون تنها منبعی است که در صورت وقوع یک بحران ارزی یا کسری انرژی یا حتی زلزله اقتصادی ناشی از تحریم ها، باید مأمن سیاست گذاران باشد، اما واقعیت این است که دیگران پشتوانه ی قوی سابق نیست.

تحریم ها و فقر منابع جایگزین

حریت پرور توضیح داد: اعمال تحریم های گسترده در سال های اخیر بر اقتصاد کشور، عملاً توان مانور منابع ارزی کشور را به شدت محدود کرده اند. در واقع دیگر نه درآمدهای نفتی به راحتی قابل وصول اند، نه صادرات غیرنفتی در حجمی است که جایگزین آن باشد، همچنین فروش اوراق، استقراض از بانک مرکزی و چاپ پول نیز به دلیل آثار تورمی، چاره ساز نیست. به این ترتیب تنها تکیه گاه سیاست گذار، صندوق توسعه ملی است، اگر این صندوق نیز تهی شود، باید گفت اقتصاد ایران در برابر بحران های پیش بینی نشده، عملی دفاع خواهد بود. او درباره راه برون رفت از این مشکلات گفت: در مرحله نخست لازم است برداشت از صندوق تنها در چارچوب های مشخص و اضطراری و با تأیید مجلس و نهادهای نظارتی انجام شود و این استقلال حقوقی و نهادی صندوق باید تضمین شود تا در برابر فشارهای بودجه ای مقاوم بماند. همچنین تنوع بخشی به منابع درآمدی دولت می تواند گزینه ای دیگر برای خروج از وابستگی به صندوق به عنوان کیسه اضطرار محسوب شود و اصلاح ساختار مالیاتی، گسترش پایه های مالیاتی و حمایت از صادرات غیرنفتی، باید اولویت قرار گیرد. او یکی از دلایل برداشت بی رویه از صندوق، نبود شفافیت کافی و سکوت رسانه ای دانست و گفت: باید گزارش های فصلی و عمومی از وضعیت منابع، تعهدات، و برداشت ها ارائه شود تا افکار عمومی در جریان قرار گیرد. قطعاً آنچه امروز به عنوان یک هشدار باید جدی گرفته شود، این است که اگر برداشت از صندوق با همین شتاب ادامه پیدا کند، در آینده ای نه چندان دور، این نهاد نه تنها توان پاسخگویی به بحران ها را نخواهد داشت، بلکه خودش به بحرانی دیگر در نظام اقتصادی کشور بدل خواهد شد، کاهش منابع در دسترس، افزایش بدهی های انباشته و نبود چشم انداز مشخص برای بازسازی منابع، زنگ خطر بزرگی برای آینده ی اقتصاد ایران است.

جایگزینی کارت بانکی به جای کارت سوخت تا تابستان

حذف کارت سوخت قطعی نیست

انتقال سهمیه سوخت به کارت های بانکی را فراهم کند. همچنین تا پایان اردیبهشت ماه نیز باید آیین نامه اجرایی آن تدوین و تصویب شود. نواز با اشاره به برداشت های مختلف از این بند قانونی تأکید کرد: نباید تصور شود که با اجرای این بند، کارت سوخت به طور

قطعی حذف خواهد شد. این موضوع در قانون تصریح نشده و اجرای آن به فراهم شدن کامل زیرساخت ها، رفع ملاحظات امنیتی و انجام آزمایش های میدانی وابسته است. او از مردم خواست همچنان کارت سوخت خود را نگه دارند و گفت: ما بارها تأکید

دریچه

هشدار بروز فنش آبی

مدیرکل دفتر اطلاعات و داده های آب کشور، از حاکم شدن خشکسالی هیدرولوژیکی در ایران خبر داد و اعلام کرد که ورودی به مخازن سد های کشور نسبت به سال گذشته ۴۰ درصد کاهش یافته است. به گزارش وزارت نیرو، فیروز قاسم زاده مدیرکل دفتر اطلاعات و داده های آب کشور از حاکم شدن شرایط خشکسالی هیدرولوژیکی در کشور خبر داد، به نوعی که ورودی به مخازن سد های کشور در مقایسه با سال گذشته با کاهش ۴۰ درصدی روبرو است. قاسم زاده با استناد به آخرین آمار ایستگاه های باران سنجی وزارت نیرو اظهار کرد: بارش کشور در سال جاری با کاهش حدود ۲۸ درصدی نسبت به شرایط بلندمدت مواجه بوده، به طوری که از نظر رتبه ای، در بین ۵۷ سال آماری، رتبه ۵۶ را به خود اختصاص داده است. وی افزود: ناگفته نماند که تداوم بارشی و افزایش بی سابقه دما در چند سال اخیر، باعث کاهش آورد چشمه ها و رودخانه ها شده و ورودی به منابع آب زیرزمینی نیز با کاهش جدی مواجه شده است. این بدان معناست که برداشت از آب های بهنگام با کاهش مواجه شده و فشار مصارف روی ذخایر آبی است. قاسم زاده بیان کرد: از شاخص های موجود در این زمینه می توان به ورودی سدها اشاره کرد که با کاهش حدود ۴۰ درصدی نسبت به سال آبی گذشته مواجه بوده است. مدیرکل دفتر اطلاعات و داده های آب کشور اظهار کرد: در حال حاضر درصد پرشدگی سدهای کشور با کاهش حدود ۲۲ درصدی نسبت به سال گذشته، برابر ۵۲ درصد است و این در حالیست که بارش و رواناب چندان تا انتهای سال آبی پیش بینی نمی شود و ۵۲ درصد پرشدگی موجود باید علاوه بر تأمین نیاز سال آبی جاری، نیاز مصرف کشور را تا آغاز بارش های پاییزه نیز تأمین کند. قاسم زاده با ابراز نگرانی از وضعیت سدهای مهم کشور گفت: برخی از سدهای بزرگ در استان های مرکزی، جنوبی و شرقی در وضعیت بحرانی قرار گرفته اند. برای مثال، بررسی موجودی مخازن سد های کشور نشان می دهد سدهای نظیر سدهای استان تهران، اصفهان، خراسان رضوی، قم، هرمگان، زنجان، کرمان و مرکزی در وضعیت نامطلوبی قرار دارند. قاسم زاده با اشاره به پیش بینی های اقلیمی در خصوص دما و بارش هشدار داد: محدودیت منابع آب و محدودیت جدی و مشهود است و بدیهی است اگر مدیریت مصرف توسط تمام اقشار جامعه جدی گرفته نشود، قطعاً منجر به تشدید آثار و دامنه تنش های آبی در ماه های پیش رو باشد. وی ضمن دعوت عموم مردم به رعایت مصرف و صرفه جویی در آب، اقداماتی نظیر کاهش زمان استحمام، استفاده از ظرفیت کامل ماشین های لباسشویی و ظرفشویی، استفاده از خشک منظر به جای فضای سبز و باغچه ها و محوطه ها، رعایت الگوی کشت جهاد کشاورزی، اجتناب از کشت محصولات در مناطق با ممنوعیت کشت، عدم کشت محصولات پرآب در استان های با شرایط خشکسالی و غیره را در کاهش مصرف آب مؤثر دانست.

کوتاه

ساعت پرداخت های ساتنا

تغییر کرد

باتوجه به تعطیلی روزهای پنجشنبه و فعالیت شعب کشیک در روزهای یادشده، از اول خرداد ماه ۱۴۰۴ تا اطلاع ثانوی، پذیرش و پردازش دستور پرداخت هادر سامانه ساتنا تغییر پیدا می کند. به گزارش بانک مرکزی، با توجه به تعطیلی روزهای پنجشنبه و فعالیت شعب کشیک در روزهای یادشده، از اول خرداد ماه ۱۴۰۴ تا اطلاع ثانوی، پذیرش و پردازش دستور پرداخت های بین مشتری (C۲C) ارسالی از سوی شبکه بانکی در سامانه ساتنا صرفاً در روزهای پنجشنبه ساعت «۱۲:۳۰» پایان می یابد؛ همچنین ساعت تسویه دستور پرداخت های بین بانکی (B۲B) نیز صرفاً در روزهای پنجشنبه و در راستای تصمیمات اتخاذ شده از سوی هیأت دولت در خصوص کاهش ساعت کاری بانک ها و ادارات با هدف مدیریت بهینه مصرف انرژی در کشور و نیز با توجه به تعطیلی روزهای پنجشنبه و فعال بودن شعب کشیک در خرداد ماه ۱۴۰۴ تا اطلاع ثانوی صرفاً در روزهای پنجشنبه، ساعت پایان پذیرش و پردازش دستور پرداخت های (C۲C) ارسالی از سوی آن بانک یا مؤسسه در سامانه ساتنا از ساعت «۱۲:۳۰» به «۱۳:۳۰» کاهش خواهد یافت، در همین ارتباط ساعت تسویه دستور پرداخت های بین بانکی (B۲B) صرفاً در روزهای پنجشنبه نیز به ساعت «۱۴:۰۰» تغییر پیدا خواهد کرد.